

မျှော်လေတိုင်း မိုင်းမိုင်းရယ်ညို

ချစ်ကျော် (မိုး/၇၈)

ယခုတင်ပြမယ့် အကြောင်းအရာများမှာ မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ပေးနေသော ခန့်မှန်းချက်များ၊ သတင်းများ၊ သတိပေးချက်များရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်စေရန်နှင့် လက်တွေ့အသုံးပြုအခါ လွယ်ကူစေရန် ရည်ရွယ် ပါသည်။

ဦးစွာတင်ပြရလျှင် မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနသည် မိုးလေဝသ ခန့်မှန်းချက်၊ ဇလဗေဒခန့်မှန်းချက်၊ မုန်တိုင်းသတင်း၊ မုန်တိုင်းသတိပေးချက်၊ မြေငလျင် လှုပ်ရှားမှုသတင်း၊ နေကြတ် / လကြတ်နိုင်မှု အခြေအနေ၊ အပူလှိုင်း / အအေးလှိုင်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှု အခြေအနေများနှင့် စပ်ဆိုင်သမျှ သဘာဝဘေးများကို တရားဝင်ထုတ်ပြန်ရန် တာဝန်ယူထားသော တစ်ခုတည်းသောအစိုးရဌာန ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပဲ သဘာဝဘေး ဆိုတာ လူတိုင်းနှင့်စပ်ဆိုင်ပြီး လူတိုင်းမှာလည်း တာဝန်ရှိကြတာနှင့်အညီ ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မီဒီယာများ၊ ပြည်ပအသံလွှင့်ဌာနများကလည်း လက်လှမ်းမီသမျှ သတင်းများ၊ သတိပေးချက်များ၊ ယူဆချက်များ၊ ကြိုတင်ပြောဆိုမှုများ ရှိနေတာကို တွေ့ကြုံရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မီဒီယာများ၊ ပြည်ပအသံလွှင့်ဌာနများ အနေဖြင့် သူတို့အမြင်၊ သူတို့ အတွေး၊ သူတို့ရရှိထားသော သတင်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် တင်ပြပြောဆိုနေခြင်းဟာ ဒီမှာရှိတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၊ မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနနှင့် မည်သို့မျှသက်ဆိုင်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ နီးနှောတိုင်ပင်ခြင်းလည်းမရှိပါဘူး။ သူတို့သဘောနှင့် သူတို့အမြင်ကို ပြောဆို ရေးသား ထုတ်လွှင့်နေခြင်းသာဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့ရဲ့ ပြောဆိုရေးသားထုတ်လွှင့်ချက်များနှင့် ပတ်သက်လျှင် ၎င်းတို့ကသာတာဝန်ယူရမှာဖြစ်တယ်ဆိုတာ မိဘပြည်သူများအား လေးစားစွာ သတိပေးတင်ပြလိုပါတယ်။

မုန်တိုင်းဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊ မြစ်ရေကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ မြေငလျင်လှုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ အချန်မီသတင်းများ ထုတ်ပြန်ပေးလျက်ရှိပါတယ်။ စိုးရိမ်စိတ်နဲ့ မေးမြန်း လာသမျှ ရဟန်းရှင်လူအပေါင်းကိုလည်း အချိန်ပေးဆွေးနွေး ဖြေကြားပေးပါတယ်။ ပြည်တွင်း မီဒီယာများက မေးမြန်းချက်များကိုလည်း ဖြေကြားပေးပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြောလိုတာကတော့ ပြည်ပမီဒီယာတွေကို တတ်နိုင်သမျှ တိုတိုတုတ်တုတ်ပဲ ဖြေပေးနေပါတယ်။ တစ်ချို့ မြန်မာနိုင်ငံပေါ် အမြင်မကြည်လင်တဲ့ ပြည်ပမီဒီယာများကို မဖြေပဲထားတာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့စေတနာနှင့် ဖြေကြားချက်ကို ခုတုံးလုပ်ပြီး တိုင်းပြည်ကို ထိုးနှက်မှု လုပ်တဲ့ မီဒီယာများကို မဖြေပါဘူး။

သဘာဝဘေး လျော့ပါးရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး အရေးကြီးဆုံးလိုအပ်ချက်ဟာ "ရိုးသားခြင်း" နှင့် "ပွင့်လင်းခြင်း" ပါပဲ။ ဒီအတွက်မရိုးသားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဖွဲ့အစည်း၊ ပွင့်လင်းမှုမရှိတဲ့

အဖွဲ့အစည်းများကို သတင်းဖလှယ်ခြင်း မပြုပဲနေနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေး ကျွန်တော်တို့မှာ ရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာ့မိုးလေဝသဖွဲ့ချုပ်ကိုလည်း ဒီအခြေအနေများကို ကြိုတင် တင်ပြထားပါတယ်။

ရေမကြီးပဲရေကြီးနေတယ်၊ မုန်တိုင်းမဖြစ်ပဲ မုန်တိုင်းဖြစ်နေတယ်၊ မြေငလျင်အင်အား နဲနဲလေးလှုပ်တာကို မြေငလျင်ကြီးလှုပ်တယ် စတဲ့သတင်းမှားတွေဖန်တီးပြီး၊ လူထုရဲ့နိုးကြား နေတဲ့ သဘာဝဘေးဆိုင်ရာအသိတရားကို မမှန်သတင်းနဲ့ နှိုးဆွပြီး မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနကပဲ သတင်းနောက်ကျသယောင်။ နိုင်ငံတော်ကပဲလစ်လျူရှုနေသယောင် သဘောမျိုး သက်ရောက်အောင်လုပ်ခြင်းဟာ မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန အပေါ်မှာရော နိုင်ငံတော်အပေါ်မှာပါ ဖော်ကားရာရောက်နေတယ်ဆိုတာ ပြည်တွင်းပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မီဒီယာများ၊ ပြည်ပမီဒီယာများ သတိပြုစေချင်ပါတယ်။

အခုမကြာမီ မိုးရာသီရောက်ပါတော့မယ်။ မိုးရာသီမရောက်မီ မိုးဦးကာလမှာ မုန်တိုင်း (၁)ကြိမ် (သို့) (၂)ကြိမ်လောက် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိတာကိုလည်း သတိပြုကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မုန်တိုင်းဖြစ်တိုင်း မြန်မာနိုင်ငံကို ချဉ်းကပ်ဦးတည်လာတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ယခင် ဆောင်းပါးများမှာ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ (ကမ်းရိုးတန်းနေပြည်သူတွေအနေနဲ့ မိုးလေဝသ သတင်းကို အကောင်းဆုံးအချိန်မီ လက်ခံရရှိနိုင်တာက FM ရေဒီယိုများပဲ ဖြစ်ပါတယ်)။

မုန်တိုင်းမဖြစ်သော်လည်း မုန်းတိုင်းနှင့်ခပ်ဆင်ဆင်တူတဲ့ မိုးလေဝသဖြစ်စဉ်လည်း ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ "မိုးသက်လေပြင်း" ဆိုတဲ့ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ သတင်း ထဲမှာ ကြားနေကျဖြစ်သော်လည်း အဲဒီ "မိုးသက်လေပြင်း" ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်နဲ့ သက်ရောက်မှုကို နားမလည်တဲ့အခါ မုန်တိုင်းများ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်မှာ ဖြစ်နေသလားလို့ သံသယဝင်စရာ ရှိနေတယ်လို့ ငါးဖမ်းသမားများက မကြာခဏမေးပါတယ်။ အချိန်က ဧပြီလကုန်ပိုင်းနှင့် မေလတစ်လလုံးပါပဲ။ အဖြစ်များတဲ့နေရာများကတော့ မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်း (တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်း၊ မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်း) တစ်လျှောက်လုံးပါပဲ။

မုန်တိုင်းနဲ့ မိုးသက်လေပြင်းဘာကွာသလဲ၊ ဘယ်လိုပတ်သက်သလဲ ?

ဒီမေးခွန်းဟာအရေးကြီးပါတယ်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အဖွဲ့အစည်း တွေမှာ မလိုအပ်ပဲ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်ရတာမျိုး ရှိနိုင်ပါတယ်။ မုန်တိုင်းတစ်ခု ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် တစ်နေရာရာမှာ ဖြစ်နေတယ်ဆိုလျှင် အဲဒီမုန်တိုင်းရဲ့ ရှေ့ပြေးနိမိတ်က မိုးသက်လေပြင်း ကျရောက်နိုင်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မုန်တိုင်းနဲ့ မိုးသက်လေပြင်း ဘာကွာသလဲဆိုရင်တော့ မုန်တိုင်းကြောင့်ဖြစ်တဲ့ မိုးသက်လေပြင်းဟာ မုန်တိုင်းဗဟိုချက်ကနေ မိုင်(၁၅၀-၂၀၀)အကွာ ပင်လယ်ပြင်မှာ မုန်တိုင်းတစ်ခု ဖြစ်နေတယ်လို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ ဒါဆိုရင် ထပ်ဆင့်မေးစရာ ရှိပါတယ်။ မိုးသက်လေပြင်းကျတယ်ဆိုရင် နောက်မကြာခင် မုန်တိုင်းတိုက်တော့မလားလို့ မေးစရာရှိလာပါတယ်။ အဖြေကတော့ ဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အမြဲမဟုတ်ဘူးလို့ ပြောရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မိုးသက်လေပြင်းဟာ မုန်တိုင်းမတိုက်ပဲ၊ မုန်တိုင်းမရှိပဲလည်း

ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့အတွက် မိုးသက်လေပြင်းတိုက်တိုင်း မုန်တိုင်းမဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် မုန်တိုင်း ဖြစ်လာရင်တော့ မိုးသက်လေပြင်း သေချာပေါက်တိုက်ခတ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ခေတ်ဟောင်းစကားနဲ့ပြောရရင်တော့ "လမ်းသရတိုင်း ဆံပင်ရှည်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ဆံပင်ရှည်ထားတိုင်း လမ်းသရဲမဟုတ်ဖူး" ဆိုတဲ့စကားလိုပါပဲ။ မုန်တိုင်းတိုင်းက မိုးသက်လေပြင်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် မိုးသက်လေပြင်းတိုင်းဟာ မုန်တိုင်းတစ်ခုတည်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာပါပဲ။

"မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်နှင့် ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်တို့တွင် တစ်ခါတစ်ရံ မိုးသက်လေပြင်းများ ကျရောက်ပြီး လှိုင်းကြီးမည်။ မိုးသက်လေပြင်းကျစဉ် ရေပြင် / မြေပြင် လေသည် တစ်နာရီလျှင် မိုင်(၄၀)အထိ တိုက်ခတ်နိုင်ပါသည်။ "အဲဒီသတင်းမှာပါတဲ့ မိုးသက် လေပြင်းဟာ ဖွံ့ဖြိုးအားကောင်းလာသော မိုးတိမ်တောင်ကြီးများ အတန်းလိုက်နေရာယူပြီး တိမ်တန်းတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ကာ အဲဒီတိမ်တန်းကြီးရဲ့အောက်မှာ မိုးရွာခြင်း၊ လေပြင်းတိုက်ခြင်း ဖြစ်စဉ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အခြေအနေမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို မိုးသက်လေပြင်းလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၂)ရက်နေ့မှ (၁၇)ရက်နေ့ ကာလအတွင်း ကပ္ပလီပင်လယ်ပြင်မှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ မိုးသက်လေပြင်းဖြစ်စဉ်ဟာ အခုတင်ပြခဲ့တဲ့ ဖြစ်စဉ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

အကယ်၍မုန်တိုင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်နိုင်တဲ့ မိုးသက်လေပြင်းဆိုပါက အခုလိုဖော်ပြသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ် -

ဥပမာ - " ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်အလယ်ပိုင်းတွင် မုန်တိုင်းငယ်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်နေပြီး၊ မြောက် (သို့) အရှေ့မြောက်ဆီသို့ ရွေ့လျားမည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ အဆိုပါမုန်တိုင်းငယ် ၏ အရှိန်ကြောင့် မြန်မာ့ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်နှင့် ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်တို့တွင် မကြာမီက မိုးသက်လေပြင်းများ ကျရောက်ပြီး၊ လှိုင်းကြီးနိုင်ပါသည်။ မိုးသက်လေပြင်း ကျစဉ် ရေပြင် / မြေပြင်လေသည် တစ်နာရီလျှင် (၄၅)မိုင်မှ မိုင်(၅၀)အထိ တိုက်ခတ် နိုင်ပါသည်။ "

အဆိုပါ သတင်းတွင် "မုန်တိုင်းငယ်၏အရှိန်ကြောင့်" ဆိုသောစကားလုံးပါဝင်နေပြီး၊ အဲဒီ မုန်တိုင်းငယ်ကြောင့် မိုးသက်လေပြင်းကျမှာ ဖြစ်ပါတယ်လို့ဆိုလိုပါတယ်။ မုန်တိုင်းကြောင့် ဖြစ်တဲ့မိုးသက်လေပြင်းနဲ့ တိမ်တောင်တိမ်တန်းကြီးများကြောင့်ဖြစ်တဲ့ မိုးသက်လေပြင်း ဆိုပြီး နှစ်မျိုးရှိတဲ့အနက် မုန်တိုင်းကြောင့်ဖြစ်တဲ့ မိုးသက်လေပြင်းက ပိုပြင်းထန်ပါတယ်။ ပိုပြီး ဂရုတစိုက် ရှောင်တိမ်းရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုနှစ် မိုးဦးကာလမုန်တိုင်းအနေနဲ့ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပေါ်မှာ မှန်သော်လည်း၊ အဲဒီ မုန်တိုင်းများဟာ အားကောင်း၊ မကောင်းဆိုတာ မုန်တိုင်းစတင်ဖြစ်ပေါ်ပုံ အနေအထားပေါ်မှာ မူတည်ပါတယ်။ အချိန်အားဖြင့်လည်း (၂)ရက် (၃)ရက် ကြိုသိနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ မုန်တိုင်းသတိပေးချက်များကို အပါရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ အနီရောင်၊ အညိုရောင်၊ အစိမ်းရောင် စတဲ့အဆင့်များနဲ့ ထုတ်ပြန်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လွယ်လွယ်လေးမှတ်သားဖို့က လိမ္မော်ရောင်ဆိုလျှင် အသင့်အနေအထားဖြစ်ပြီး (လှေ သင်္ဘောများ၊ ငါးဖမ်းရေယာဉ်များ၊ ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်သို့ မထွက်သင့်တော့ပါ)၊ အနီရောင် အဆင့်ဆိုပါက ရှောင်တိမ်းရမည့် အခြေအနေဖြစ်ပါတယ်။ အချိန် (၁၂)နာရီခန့် ရနိုင်ပါတယ်။ (ရေမိုင်တစ်နာရီ (၁၀)မိုင်နှုန်း မောင်းနိုင်တဲ့ရေယာဉ် ငါးဖမ်းယာဉ်များ ကမ်းခြေမှ မိုင်(၅၀) အတွင်းရှိမှသာ အန္တရာယ်ကို ပွတ်ကာသိကာ ရှောင်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်)၊ ကမ်းရိုးတန်းနေ ပြည်သူများ၊ မုန်တိုင်းခိုအဆောက်အဦများ၊ အသက်ကယ်ကုန်းများသို့ ရွှေ့ပြောင်းရှောင်တိမ်းရန် ဖြစ်ပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာသဘာဝဘေး ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ လမ်းညွှန်မှုအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါတယ်။

မိုးလေဝသနှင့်ဇလဗေဒညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနက မုန်တိုင်းရဲ့ နောက်ဆုံးအခြေအနေများကို ရေဒီယို၊ တီဗွီများမှ ထုတ်လွှင့်နေမည်ဖြစ်ပါ၍ ရေဒီယိုအဆက်မပြတ် နားထောင်မှသာ ကောလဟာလများကြောင့် ဇလဇဝါဖြစ်မှုကို ကျော်လွှားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မိုးဦးကာလဆိုတာမျိုးကတော့ အနောက်တောင်မှတ်သုံလေ ဝင်ရောက်ဖို့ အားယူနေတဲ့ ကာလဖြစ်လို့ အရပ်ရှစ်ခွင်မျှော်ကြည့်လေတိုင်း တိမ်စိုက်တိမ်ခဲများသာ မိုင်းမိုင်းညိုနေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မိဘပြည်သူတို့မှာ သဘာဝဘေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အတွေ့အကြုံ၊ ဗဟုသုတတွေ ရင်ဝယ်ပိုက်ပြီး၊ အသက်စည်းစိမ် အဆုံးရှုံးရအောင် ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားသွားရမှာ ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါတယ် ခင်ဗျား -

ချစ်ကျော်
(မိုး/ဇလ)